

Gemeenteraad Alphen aan den Rijn
Postbus 13
2400AA Alphen aan den Rijn

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 14 0172
E-mail: gemeente@alphenaanrijn.nl
Website: www.alphenaanrijn.nl

Zaaknummer
180556

Datum
4 december 2018

Contactpersoon
L. Buitendijk

Afdeling
Maatschappelijke Ontwikkeling

Onderwerp
Regie armoede en schulden

VERZONDEN - 6 DEC. 2018

Geachte leden van de raad,

De aanpak van armoede en schulden staat hoog op de politieke agenda. In het coalitieakkoord hebben wij de ambitie uitgesproken om de regie rondom armoede en schulden te versterken. In deze brief informeren wij u over hoe wij dit willen aanpakken. Daarnaast gaan we in op het gebruik van de verschillende inkomensverruimende regelingen in de gemeente gedurende 2018, en lichten wij toe welke inkomensgrenzen de gemeente hanteert en waarom.

Versterking regie op armoede en schulden

In de bijlagen vindt u de notitie 'Versterking Regie Armoede en Schulden, Samen aan Zet'. Hierin schetsen we een beeld van het begrip armoede, de relatie tussen armoede en schulden en welke factoren het risico op armoede en schulden vergroten. Ook geven wij een overzicht van wat er op dit moment gebeurt in de gemeente in de aanpak van dit vraagstuk, aan de hand van de verschillende rollen die wij als gemeente hebben: uitvoerend ketenpartner, inkomensverstrekker aan de inwoner met geen of laag inkomen, subsidieverstrekker-financier maatschappelijk partners en facilitator-gesprekspartner.

Op basis van deze analyse concluderen we dat er in Alphen aan den Rijn behoorlijk wat mogelijkheden zijn voor (financiële) ondersteuning, zowel bij de gemeente als bij andere organisaties in onze gemeente. Lang niet alle inwoners die tot de doelgroep behoren¹, vinden de weg naar deze ondersteuning. Dit geldt met name voor werkende minima en/of inwoners die door een gebeurtenis in hun leven in armoede belanden. Een recent onderzoek van de Rekenkamer Lelystad naar het armoedebelief in deze gemeente onderschrijft onze constatering.

¹ Hierbij maken we de kanttekening dat niet alle inwoners die tot de doelgroep behoren behoefte hebben aan ondersteuning.

Onze grootste uitdaging voor de komende tijd is dan ook : Hoe zorgen wij ervoor dat wij de inwoner die ondersteuning nodig heeft in een zo vroeg mogelijk stadium bereiken? Hierbij is het begrip 'wij' breder dan alleen de gemeente.

Een bijkomend vraagstuk is óf de voorzieningen die er nu in de gemeente zijn en hoe deze zijn gepositioneerd, optimaal aansluiten bij de behoefte en vraag van de doelgroep. Denk hierbij aan de gemeentelijke regelingen voor minima, voedselbank, Jeugddeelnamefonds enzovoort.

Tot slot vindt u in de notitie een agenda om handen en voeten te geven aan deze uitdaging. De agenda gaan wij vanuit onze regierol, samen met onze (maatschappelijk) partners², verder uitwerken en concretiseren. Op deze manier willen wij een optimalisatie bereiken van de gemeentelijke dienstverlening én de dienstverlening en ondersteuning vanuit onze partners, aan de inwoners met een laag inkomen.

Factsheet

In de bijlagen vindt u een factsheet, waarin wij u informeren over het aantal inwoners met een laag inkomen dat gebruik maakt van de gemeentelijke inkomensverruimende regelingen. De factsheet bestrijkt de periode 1 januari – 1 november 2018. Ter vergelijking hebben we de cijfers over 2017 in het overzicht opgenomen. Houd er bij de vergelijking rekening mee dat in de cijfers 2018 nog twee maanden ontbreken.

Hieronder gaan we graag in op de inkomensgrenzen die Alphen aan den Rijn hanteert voor de regelingen.

Keuze inkomensgrenzen bij de regelingen

De gemeente heeft beleidsvrijheid om inkomensverruimende regelingen voor haar inwoners met een laag inkomen te treffen. Dit in tegenstelling tot de bijstandsnormen (=de hoogte van de bijstand per groep). Deze worden namelijk landelijk vastgesteld.

De meeste gemeenten in Nederland gebruiken deze beleidsvrijheid. Ook de gemeente Alphen aan den Rijn kent een aantal inkomensverruimende regelingen, waar inwoners met een laag inkomen aanspraak op kunnen maken. Deze regelingen zijn dus niet alleen voor inwoners met een uitkering levensonderhoud op grond van Participatiewetuitkering.

² Deze groep is heel breed. Denk hierbij bijvoorbeeld onze grote contractpartners (Boost, Tom in de Buurt, Alphen Beweegt, Go! voor jeugd, Centrum voor Jeugd en Gezin) en onze vrijwilligersorganisaties (bijv. stichting Geldzorg, Bijstandswinkel, Jeugddeelnamefonds, stichting Leergeld, Voedselbank). Maar ook organisaties waar de gemeente geen financiële relatie mee heeft, zoals huisartsen, onderwijs (m.u.v. huisvesting basisonderwijs)

Om een beeld te schetsen van het inkomen van een huishouden met een inkomen van X % van de bijstandsnorm, staat in onderstaande tabel het inkomen van een alleenstaande en het inkomen van gehuwden/samenwonenden. Houd hierbij in gedachte, dat dit inkomen zonder alle toeslagen en heffingskortingen van de belastingdienst is. Bijvoorbeeld: een alleenstaand ouder heeft recht op de alleenstaande-ouderkorting, kindgebonden budget, kinderbijslag, zorgtoeslag, huurtoeslag. Het netto inkomen is hierdoor aanzienlijk hoger.

Inkomensgrenzen gemeentelijke regelingen 21 jaar tot pensioengerechtigde leeftijd excl. vakantietoeslag per maand		
...% van de bijstandsnorm	Alleenstaande	Gehuwd/ samenwonend
100%	€ 946,73	€ 1.352,48
110%	€ 1.041,40	€ 1.487,73
120%	€ 1.136,08	€ 1.622,98
130%	€ 1.230,75	€ 1.758,22

Alphen aan den Rijn heeft de volgende regelingen:

- Inwoners met een inkomen dat drie jaar niet hoger dan 110% van de geldende bijstandsnorm ligt, waarbij geen zicht is op inkomensverbetering (en weinig of geen vermogen): Individuele inkomensvoet, duurzame gebruiksgoederen.
- Inwoners met een inkomen niet hoger dan 120% van de geldende bijstandsnorm: kindregelingen* (deelname aan sport/cultuur voor kinderen, de faciliteiten die stichting Leergeld biedt).
- Inwoners met een inkomen niet hoger dan 130% van de geldende bijstandsnorm (en weinig of geen vermogen): collectieve zorgverzekering. Met de afschaffing van de Wtcg en CER³ is er voor gekozen om voor deelname aan de collectieve zorgverzekering de inkomensgrens te stellen op 130%. Een belangrijk deel van de doelgroep zijn ouderen met hoge zorgkosten.

*De afgelopen twee jaar heeft de gemeente de inkomensverruimende maatregelen uitgebreid, waarbij de focus met name ligt op de jeugd. De twee belangrijkste overwegingen hiervoor waren:

- De gemeente vindt dat alle kinderen, ongeacht het inkomen van hun ouders/verzorgers, de kans moeten krijgen om volwaardig mee te doen in de samenleving.

³ De Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten en de Compensatie eigen risico zijn per 1 januari 2014 afgeschaft. Middelen die daarmee naar de gemeente kwamen, zijn ingezet voor verruiming van de collectieve zorgverzekering.

- Uit de Minima-Effectrapportage 2016 (Nibud) blijkt dat met name gezinnen met een laag inkomen en kinderen in de middelbare-schoollleeftijd het financieel zeer zwaar hebben. Naar aanleiding hiervan hebben wij de inkomensgrens voor de kindregeling verhoogd, vermogenstoets afgeschaft, en is de individuele inkomenstoelag voor deze groep verhoogd. Dit zorgt ervoor dat financiële extra's terecht komen bij die groep die het ook financieel gezien het zwaarst heeft.

Bij het vaststellen van de inkomensgrenzen en de hoogte van de bedragen van de regelingen houden wij ook oog voor de armoedeval⁴. Hoe ruimhartiger het gemeentelijk minimabeleid, hoe groter de armoedeval. Hierbij merken wij op dat, ook als de gemeente geen minimabeleid zou hanteren, de armoedeval niet voorkomen wordt. De armoedeval wordt namelijk voor een groot deel veroorzaakt door de manier waarop de rijksoverheid de toeslagen afbouwt.

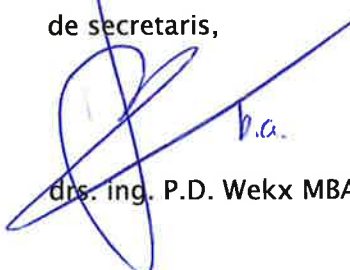
Vervolg

In de raads werkgroep van 10 januari 2019 spreken wij graag met u over de aanpak armoede en schulden. Als u vragen heeft over de factsheet, dan kunt u deze daar uiteraard ook stellen.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn,
de secretaris,

de burgemeester,

drs. ing. P.D. Wekx MBA

mr. drs. J.W.E. Spies

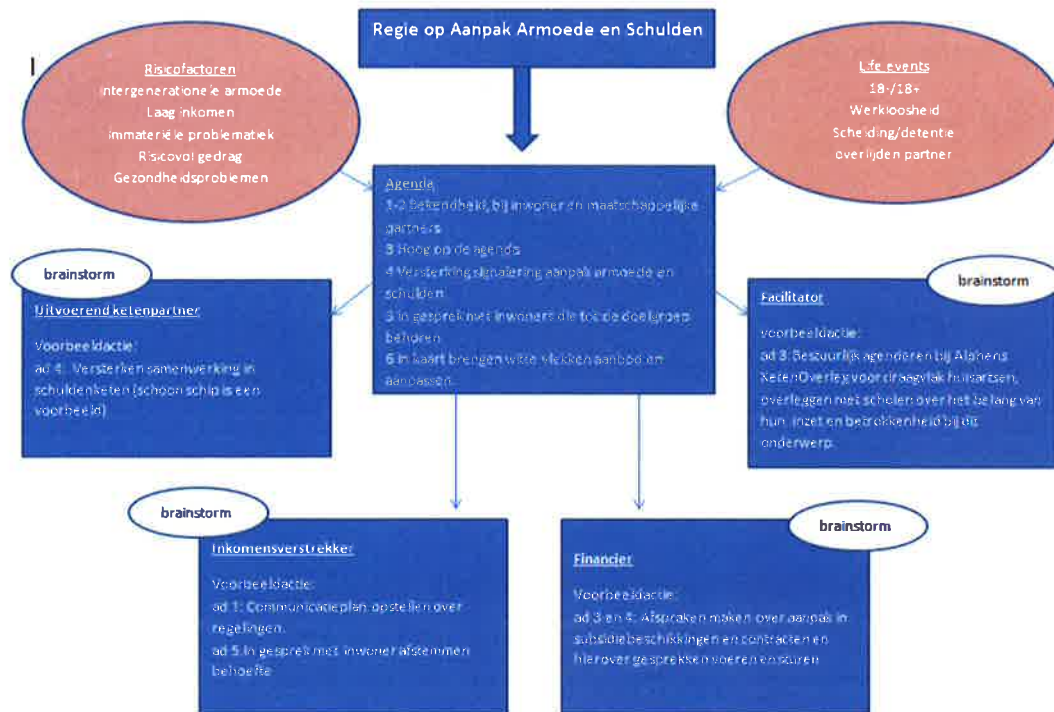
Bijlage 1: Notitie 'Versterking Regie Armoede en Schulden, Samen aan Zet'

Bijlage 2: factsheet 'Gebruik inkomensverruimende regelingen, 1-1-2018 tot 1-11-2018'

⁴ De armoedeval: het effect dat optreedt wanneer iemand met een uitkering er in inkomen op achteruitgaat als hij of zij een betaalde baan krijgt (marginale lastendruk is groter dan 100%). Dit effect wordt veroorzaakt doordat er diverse regelingen zijn die meer kosten of minder opleveren naarmate men meer verdient.

Versterking Regie Armoede en Schulden

'Samen aan Zet'

1. Wat is armoede?

Armoede is een subjectief begrip. Het is lastig om dit te relateren aan inkomen. Veel mensen met een laag inkomen zien zichzelf niet als 'arm'. En soms heeft een inwoner een gemiddeld inkomen, maar ook hoge uitgaven, waardoor er toch armoede wordt ervaren.

Toch is het nodig om het begrip enigszins te kwantificeren en te kaderen om onze opdracht binnen het armoedevraagstuk te kunnen formuleren.

Er zijn drie facetten van armoede die wij graag belichten:

- Laag inkomen
- Schulden
- Beleving

Laag inkomen

Binnen ons gemeentelijk beleid hanteren wij vanuit het beleid en de uitvoering verschillende inkomensgrenzen. Voor dit stuk stellen wij voor een laag inkomen een inkomen van 120% van de geldende bijstandsnorm aan te houden.

Hier kleven risico's aan, bijvoorbeeld: landelijk en lokale cijfers geven geen zicht op vermogen (banksaldo, huis etc).

Uit de minimascan van Stimulansz komt naar voren dat het aantal huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum per 1 juli 2018 4.622 bedraagt. Het aantal inwoners met een gemeentelijke uitkering in Alphen aan den Rijn is per 1 oktober 2018 1.984. Omdat een deel van deze groep een partner heeft, komt het aantal huishoudens dat een gemeentelijke uitkering heeft op 1.666. Bij deze groep weten wij wel zeker dat er weinig of geen vermogen is.

Schulden

Heeft een inwoner forse schulden, dan is de kans dat een inwoner armoede ervaart groot. Uit de Gezondheidspeiling 2016 van de GGD geeft 9% van de inwoners tussen de 19 en 64 jaar aan dat zij risicovolle of problematische schulden ervaren. In de groep 65+ervaart 2,7% dit.

Beleving

Zoals gezegd zien veel mensen met een laag inkomen zichzelf niet als arm.

Onze partners in het veld zullen voor het signaleren van armoede niet naar inkomen kijken, maar afgaan op de situatie die ze tegen komen of het gesprek dat ze voeren. Ook zij gaan uit van gevoel en beleving hierbij. Deze methode is onmisbaar, maar laat zich lastiger kwantificeren.

Schaamte speelt ook een rol bij (verborgen) armoede: Inwoners kunnen het als moeilijk ervaren om te praten over hun gevoel van armoede. Tegelijkertijd kan het voor de vrijwilliger/professional die in contact is met de inwoner ook lastig zijn om het onderwerp ter sprake te brengen ('daar vraag je toch niet naar?').

Armoede is een zeer hardnekkig verschijnsel in onze samenleving, en op veel oorzaken en gevolgen hebben wij geen invloed. We kunnen ons wel, samen met onze partners, inspannen om inwoners nog beter te ondersteunen en ons inzetten om het armoedevraagstuk bespreekbaar te maken en (bij volgende generaties) terug te dringen. In het volgende hoofdstukken gaan we verder op deze vraagstukken in.

2. Welke aspecten vergroten de kans op armoede/ problematische schulden?

Er is al veel onderzoek gedaan naar de oorzaken van armoede en schulden. We willen graag twee invalshoeken meenemen: *Risicofactoren* waarbij de kans op armoede en schulden zich meer voordoet. En *Life Events*, die ervoor kunnen zorgen dat een inwoner die zich prima redde, toch geconfronteerd wordt met armoede/schulden.

Hoe meer risicofactoren er aanwezig zijn, hoe groter de kans op armoede/schulden. Doet zich dan ook nog eens een life event voor, dan groeit deze kans nog verder. Hieronder gaan we hier verder op in.

Risicofactoren

Er zijn bepaalde omstandigheden, die ervoor zorgen dat het risico op armoede en schulden groter wordt.

De belangrijkste risicofactoren zijn:

- Intergenerationele armoede
- Laag inkomen
- Laag opleidingsniveau
- Immateriële problematiek (zoals lvb, verslaving, psychosociale problematiek)
- Het vertonen van bepaalde gedragingen. Denk hier bijvoorbeeld aan het kopen op afbetaling.
- Gezondheidsproblemen

Life Events

Er kunnen zich bepaalde gebeurtenissen voordoen in een mensenleven die het risico op schulden en armoede ook vergroten. Deze zogenaamde life events zijn:

- Overgang 18-/18+: Als je de leeftijd van 18 bereikt, ben je voor de wet volwassen. Dit betekent dat je contracten aan kan gaan en bepaalde financiële verantwoordelijkheden krijgt (bijvoorbeeld: je gaat op jezelf wonen, studeren, je regelt zelf je verzekering. Overziet een jongere dit bijvoorbeeld niet, dan kunnen er schulden ontstaan.
- Werkloosheid (faillissement, ontslag binnen het huishouden).
- Weer aan het werk gaan. Inkomen stijgt dan in veel gevallen. Dit heeft gevolgen voor rechten op toeslagen e.d. Vergeet je hier aandacht aan te besteden, of weet je dit niet, dan moet je achteraf terugbetalen. Dit kan het begin zijn van een problematische schuldensituatie.
- Scheiding/detentie partner
- Overlijden partner
- Bereiken AOW-leeftijd

Voor inwoners met weinig of geen risico-kenmerken ligt de nadruk op informatie en voorlichting. Bij inwoner met risico-kenmerken ligt naast informatieverstrekking en voorlichting, de nadruk ook op ondersteuning en hulp (persoonlijke aandacht).

3. Wat doet Alphen aan den Rijn in de aanpak van armoede en schulden?

Binnen de gemeente wordt veel gedaan aan de bestrijding van armoede en schulden. In dit stuk nemen we ook de aanpak van schulden mee, omdat schulden dus zien als belangrijk facet van schulden. Daarnaast is andersom de kans op schulden ook groter als er sprake is van een laag inkomen.

Om een beeld te schetsen geven we graag een aantal acties/activiteiten aan die bijdragen aan de bestrijding van armoede en schulden, waarbij we opmerken dat we niet uitputtend zijn.

Omdat de gemeente binnen dit onderwerp verschillende rollen heeft, koppelen we de activiteiten aan de rollen. Onderstaand komen de verschillende rollen ter sprake:

- Gemeente als uitvoerend samenwerkingspartner in het sociaal domein
- Gemeente als verstrekker van inkomen
- Gemeente als subsidieverstrekker/financier
- Gemeente als facilitator

3.1 De gemeente als uitvoerend ketenpartner in het sociaal domein (Serviceplein, Rijnvicus).

De gemeente heeft een belangrijke positie als uitvoerder binnen het sociaal domein.

Denk hierbij aan:

- Re-integratie (inclusief opleiding). De beste weg om uit de armoede te komen is het hebben van een baan en perspectief op inkomensverbetering.
- Aanpak schulden en schuldhulpverlening (dit draagt allemaal bij aan het terugdringen van armoede)
 - Preventie en vroegsignalering:
 - Pilot Schoon Schip: vroegsignalering van betalingsachterstanden bij crediteuren. Pilot start met achterstanden bij zorgverzekering Zorg en Zekerheid (per oktober 2018)
 - Adviesgesprekken vanuit schuldhulpverlening. Voor iedereen toegankelijk, zonder aanmelding, vrijblijvend
 - Samenwerking diverse partners, zoals Tom in de buurt (papierwinkel), stichting Geldzorg. De gemeente geeft cursussen aan vrijwilligers om hen voldoende bagage mee te geven om inwoners met financiële vraagstukken te kunnen ondersteunen
 - Werkwijze Serviceplein, integrale aanpak: financiën maken onderdeel uit van de brede uitvraag. Medewerkers zijn erin getraind om ook een financiële check uit te voeren.
 - Schuldhulpverlening als product dat wij aanbieden bij problematische schulden. Soms zijn de schulden van een inwoner dusdanig hoog, dat hij/zij er niet meer zelf uit kan komen (al dan niet met ondersteuning van een vrijwilliger of eigen netwerk). De gemeente biedt dan schuldhulpverlening. Kan iemand niet meteen de schuldhulpverlening in, dan laten we deze persoon niet los. Inwoners worden ook geholpen bij hun belastingen (toeslagenservice, Cazis).
 - Samenwerking UWV: voorlichting zodra iemand instroomt in de WW, aanbod financiële check 3 maanden voor WW beëindigd wordt.
 - Extra ondersteuning zelfstandigen met levensvatbaar bedrijf (per 1 september 2018).
 - In 2019 willen wij starten met het aanbieden van een jongerenkrediet voor jongeren die een opleiding gaan volgen of al volgen, waarbij schulden een belemmering vormen om te studeren.
- Werkwijze Serviceplein: brede aanpak vraagstukken met als doel een duurzame oplossing. Inzet Mobility Mentoring.

3.2 Gemeente als verstrekker van inkomen

De Gemeente verstrekt P-wetuitkeringen en zorgt er daarmee voor dat inwoners als zij het even niet zelf kunnen een inkomen hebben. Daarnaast kent de gemeente een aantal inkomensverruimende maatregelen, waar inwoners met een laag inkomen aanspraak op kunnen maken. Deze regelingen zijn dus niet alleen voor inwoners die een P-wetuitkering ontvangen:

- Inwoners met een inkomen dat langdurig onder de 110% van de geldende bijstandsnorm ligt, waarbij geen zicht is op inkomensverbetering (en weinig of geen vermogen): Individuele inkomens toeslag, duurzame gebruiksgoederen.
- Inwoners met een inkomen van 120% van de geldende bijstandsnorm: kindregelingen* (deelname aan sport/cultuur voor kinderen, de faciliteiten die st. Leergeld biedt),
- Inwoners met een inkomen tot 130% van de geldende bijstandsnorm (en weinig of geen vermogen): collectieve zorgverzekering.

*De afgelopen twee jaar heeft de gemeente de inkomensverruimende maatregelen uitgebreid, waarbij de focus met name ligt op de jeugd. De twee belangrijkste overwegingen hiervoor waren:

- De gemeente vindt dat alle kinderen, ongeacht het inkomen van hun ouders/verzorgers, de kans moeten krijgen om volwaardig mee te doen in de samenleving.
- Uit de Minima-Effectrapportage 2016 (Nibud) blijkt dat met name gezinnen met een laag inkomen en kinderen in de middelbare-schoollleeftijd het financieel zeer zwaar hebben
Uiteraard kan hierbij niet gesproken worden van een duurzame oplossing van het armoedevraagstuk, maar deze regelingen zorgen er wel voor dat inwoners met een laag inkomen toch mee kunnen doen.

3.3 Gemeente als Subsidieverstrekker/financier

De gemeente verstrekt subsidies aan of financiert organisaties die ondersteuning bieden aan inwoners, die (een risico lopen om) in armoede te leven. De gemeente maakt met deze organisaties afspraken hierover. Een voorbeeld: Tom in de buurt biedt ondersteuning aan inwoners om zo lang mogelijk en zo goed mogelijk zelfstandig mee te kunnen doen in de samenleving. Financiële zelfredzaamheid maakt hier een belangrijk onderdeel vanuit, de gemeente maakt hier afspraken over en stuurt hierop. Een van de operationele doorvertaling hiervan is dat TidB inwoners ondersteunt met het op orde brengen van hun administratie (Papierwinkel) en cursussen aanbiedt om beter met geld om te gaan (cursus Uitkomen met Inkomen).

Met de belangrijkste partners maken wij al afspraken specifiek op het gebied van meedoen en ondersteuning van deze groep inwoners (zoals Tom, Boost, Alphen Beweegt, Go voor Jeugd, CJG). Het blijft zaak om hier goed op te blijven sturen.

Ook de organisaties waarbij de gemeente een kleinere subsidie geeft, kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de opgave om armoede en schulden terug te dringen. Een aantal heeft een hele duidelijke rol als het gaat om armoede en schulden (zoals bijstandswinkel, Voedselbank). Voor hen gelden dezelfde doelen als het gaat om dit vraagstuk als voor de gemeente zelf.

3.4 De gemeente als Facilitator

De gemeente treedt ook op als facilitator. Veel organisaties in Alphen aan den Rijn komen in aanraking met inwoners die in armoede leven. Deze organisaties hebben niet altijd een financiële relatie met de gemeente, of een natuurlijke samenwerkingslink op dit vlak. De gemeente zet in op het informeren en ondersteunen van deze organisaties en het versterken van het netwerk en samenwerking. Ook hen duidelijk maken welke rollen zij kunnen pakken hoort hierbij. Voorbeelden: Huisartsen, scholen, maar ook werkgevers.

3.5 Een voorbeeld

Hieronder schetsen wij een voorbeeld van hoe de gemeente vanuit haar verschillende rollen in het leven van een gezin met financiële problemen verweven is:

Een gezin met kinderen heeft financiële problemen, en leeft van een bijstandsuitkering. Er is ook sprake van schulden. Dan komen de ouders bij de gemeente (als inkomensverstrekker en dienstverlener/uitvoerder (integrale toegang, schuldhulpverlening). Doordat ze er financiële problemen zijn, ervaren de ouders financiële stress. De twee kinderen ervaren en voelen dit. Een kind kan niet meer op schoolreisje. School signaleert dit en doet samen met je ouders samen een aanvraag bij stichting Leergeld (gemeente als financier). Het tweede kind krijgt problemen op school, is stil en teruggetrokken en de schoolprestaties lopen achteruit. Nadat school hierover heeft gesproken met ouders, schakelen ouders Go! Voor jeugd in (gemeente als facilitator en financier). De stress in huis loopt op, je ouders krijgen allerlei klachten, waarvoor ze naar de huisarts gaan. Omdat de huisarts weet hoe hij armoede moet duiden (gemeente als facilitator) en hoe hij ervoor kan zorgen dat ouders de juiste ondersteuning krijgen, verwijst hij hen door naar Tom in de Buurt (gemeente als financier). Enzovoort

4. Wat willen we bereiken?

In een ideale wereld bestaat er geen armoede, echter armoede zal altijd blijven bestaan. Het is hierbij goed om ons te realiseren dat armoede een veranderbaar begrip is: wat wij 30 jaar geleden als armoede in Nederland zagen, is anders dan wat wij nu ervaren als armoede. Het is daarom belangrijk dat we realistisch zijn in wat we willen en kunnen bereiken in de komende periode, ook met het oog op de invloed die wij als gemeente kunnen uitoefenen op het vraagstuk. Bijvoorbeeld: De gemeente heeft geen invloed de hoogte van het minimumloon (en de hieraan gekoppelde bijstandsnormen), economische conjuncturen etc.

Het college heeft uitgesproken dat het belangrijk is dat de gemeente de regie pakt op het onderwerp armoede. Dat is ook logisch: Armoede kent vele facetten en gevolgen. De gemeente is vanuit haar verschillende rollen verweven in het leven van een gezin dat in armoede leeft of dreigt te komen. Dit hebben we in het voorbeeld eerder proberen te schetsen.

4.1 Probleemstelling

- De gemeente kent al een breed pakket aan inkomensverruimende maatregelen, eigen dienstverlening waarmee we inwoners ondersteunen en organisaties die kunnen helpen bij het terugdringen van armoede, maar toch bereiken wij maar een beperkt deel van de inwoners die op basis van hun inkomen (en vermogen) gebruik kunnen maken van deze regelingen. Met name de werkenden met een laag inkomen maken geen gebruik van de gemeentelijke inkomensverruimende regelingen.
- Ook bereiken wij lang niet alle inwoners die aangeven problematische schulden te hebben met schuldhelpverlening.
- We weten niet zeker of dit ook het geval is met andere vormen van ondersteuning, van bijvoorbeeld onze partners. Gezien onze eigen ervaringen vermoeden wij dat de inwoner ook deze ondersteuning niet kan vinden (onbekendheid), wil vinden (angst voor gemeente/ondersteuning) of durft te vinden (schaamte). Hierbij realiseren we ons dat niet iedere inwoner behoefte heeft aan ondersteuning, maar we verwachten dat er in de groep die we niet bereiken zeker inwoners zijn die wel gebaat zijn bij ondersteuning.
- Uit gesprekken met organisaties in het veld blijkt dat er veel onbekendheid is over het onderwerp en welke mogelijkheden voor ondersteuning er zijn. Zeker organisaties die niet als basis werken vanuit ondersteuning aan inwoners geven dit aan. Maar ook de organisaties die inwoners ondersteunen is er nog winst te behalen.
- De inwoner is het meest gebaat bij preventie en vroegsignalering. Bijvoorbeeld: als een inwoner die gaat scheiden (life event) zich realiseert dat dit op financieel gebied nogal wat betekent, en de weg weet naar ondersteuning als dat nodig is, dan kan worden voorkomen dat deze persoon in de financiële problemen komt.

Op basis van het voorgaande formuleren wij de overstijgende vraag:

Hoe zorgen wij ervoor dat wij de inwoner die ondersteuning nodig heeft in een zo vroeg mogelijk stadium bereiken?

4.2 Agenda

Redenerend vanuit de overstijgende vraag, komen we voor de komende periode tot volgende agendapunten.

1. Bekendheid vergroten over het onderwerp bij inwoners, inclusief bekendmaking van de inkomensverruimende ondersteuningsmogelijkheden en communicatie over risico's op armoede (waaronder life events).
2. Bekendheid vergroten over het onderwerp bij maatschappelijk partners, inclusief bekendmaking van de inkomensverruimende ondersteuningsmogelijkheden en communicatie over risico's op armoede (waaronder life events).
3. Het onderwerp hoog op de agenda krijgen van al onze partners (commitment)
Onze partners hebben een belangrijke rol bij preventie en vroegsignalering. Zij komen situaties tegen of hebben gesprekken waarin een aanleiding bestaat om de financiële situatie aan te kaarten.
4. Versterking preventie, signalering en aanpak armoede en schulden door en met onze (maatschappelijk) partners.

We zien kansen om de signalering risico's op armoede en schulden, signalering van armoede/schulden zelf en ondersteuning bij armoede/schulden door onze maatschappelijke partners te versterken waar het gaat om armoede en schulden en de onderlinge samenwerking van deze organisaties. Hierbij kijken we verder dan de organisaties waar wij een subsidierelatie mee hebben. Denk hierbij aan scholen, huisartsen, GGZ, woningcorporaties etc. Ook zien we ruimte voor een versteviging van een samenwerking met andere belangrijke signaleerders zoals grote crediteuren en werkgevers in Alphen aan den Rijn. Eerste stappen hierin hebben wij al gezet met het project Schoon Schip.

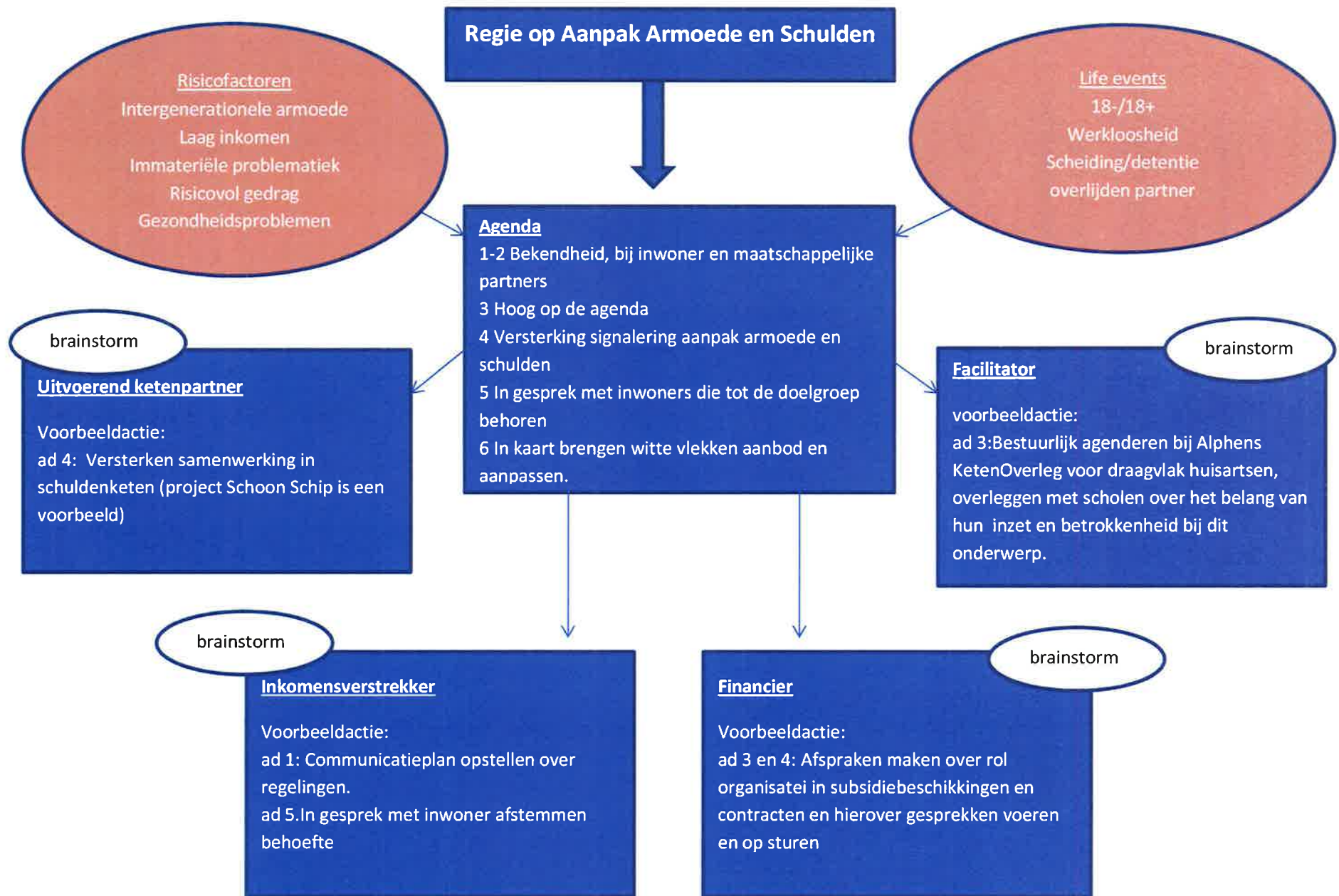
5. In gesprek komen met inwoners die tot de doelgroep behoren
6. In kaart brengen welk aanbod nog ontbreekt en wie verantwoordelijk is voor dit aanbod.

Als wij in gesprek zijn met organisaties en inwoners, kunnen wij samen kijken waar de behoeftes liggen. Hierna kan gekeken worden welke organisatie hierop het beste een aanbod kan vormen.

De agenda is opgebouwd in volgordelijkheid, bijvoorbeeld: als organisaties zich niet bewust zijn van het vraagstuk armoede en schulden, en hun rol hierbinnen, zal het lastig zijn om ervoor te zorgen dat zij dit hoog op de agenda plaatsen.

De agenda zal worden uitgewerkt naar acties in overleg met de betrokken afdelingen binnen de gemeente en onze maatschappelijke partners. We willen de opgave en uitdagingen met hen delen en in gezamenlijkheid gaan werken aan het versterken van de aanpak van armoede en schulden. Naar aanleiding van de stappen die hierbinnen worden gezet, verwachten we dat de agenda wordt uitgebreid en geconcretiseerd.

Op de volgende pagina vindt u een schematische weergave van hoe wij de agenda willen realiseren en naar concrete acties willen doorvertalen, met een aantal voorbeelden. Hierbij gebruiken we de rollen van de gemeente om meer duiding te geven: De invloed die wij kunnen uitoefenen op het onderwerp is immers afhankelijk van onze rol. Bijvoorbeeld: Vanuit onze rol als uitvoerend ketenpartner kunnen wij zelf aan de slag, maar als facilitator kunnen wij het voornamelijk agenderen en andere partijen voeden met informatie. Bij de uitrol van de agenda nemen we ook in de discussie rondom bewustwording de risico's op armoede mee.

Resultaten

Voorlopig formuleren we de volgende te behalen resultaten. In gesprek met inwoners, partners etc kunnen de resultaten worden aangescherpt en geconcretiseerd.

- Stijging aantal inwoners dat gebruik maakt van de inkomensverruimende regelingen
- Stijging aantal ketenpartners dat de regelingen kent
- Stijging aantal ketenpartners dat de regelingen kent en inwoners hierop wijst
- Stijging aantal inwoners van de doelgroep (of dat in het verleden behoorde tot de doelgroep) dat meedenkt over de aanpak van armoede en schulden

Bereik inkomensverruimende regelingen en schuldhulpverlening 2017 en 2018 (1-1 tot 1-11)

Regeling	Aantal per regeling 2017	Aantal per regeling tot 1.11.2018
Individuele inkomensvoet Toeslag na 3 jaar inkomen op 110% bijstandsniveau, vermogen niet hoger dan vrij te laten bedrag op grond van de Participatiewet (Pwet). Toeslag is vrij te besteden; voor 2018 alleenstaande € 425, alleenstaande ouder met kind(eren) tot 12 jaar € 496, alleenstaande ouder met kind(eren) vanaf 12 jaar € 567, gehuwd/samenwonend € 567, gehuwd/samenwonend met kind(eren) vanaf 12 jaar € 638.	729 aanvragen	702
Schoollkosten kinderen Tot 1 april via de gemeente, vanaf 1 april 2018 via de stichting Leergeld (inzet Klijnsmagelden). De voorzieningen worden verstrekt in natura. Het betreft een jaarlijkse pas om schoolspullen te kopen, een fiets en een laptop voor de middelbare school en/of een gezinscomputer. Ouders vragen de voorziening zelf aan. Daarnaast kan Leergeld in overleg met (en aan) de school een bijdrage geven voor een schoolreis(je) en huur ipad. Leergeld hanteert een inkomensgrens van 120% van het sociaal minimum. Men levert maatwerk als dit nodig is voor participatie van het kind en wanneer ouders in de schuldhulpverlening zitten.	482 kinderen	684 ¹
Computer voor gezin met kinderen Voor gezin met kind in de leeftijd van 7-18 jaar, per gezin éénmaal per 5 jaar. Per 1 april via de stichting Leergeld (zie boven).	55 aanvragen	30
Deelname aan sport of cultuur kinderen Deelname aan sport of cultuur voor kinderen uit gezinnen met	370 kinderen	480

¹ Schoollkosten voor kinderen en deelname aan sport/cultuur kinderen: Zeer waarschijnlijk maken veel kinderen gebruik van beide regelingen. Om privacyredenen is het op dit moment nog niet mogelijk om deze dubbelingen eruit te filteren. U kunt dus niet de conclusie trekken dat we meer dan 1.100 kinderen bereiken. Per organisatie wordt wél geregistreerd op unieke kinderen.

een laag inkomen loopt via het Jeugddeelnamefonds Alphen (JDFA). Het JDFA hanteert net als stichting Leergeld de inkomensgrens van 120% van het sociaal minimum. Inwoners krijgen geen geld, de contributie of het lidmaatschap wordt rechtstreeks aan de vereniging betaald. Beschikbaar bedrag voor sport € 225 per jaar per kind; voor cultuur is dit € 425. Voor het behalen van het zwemdiploma is het eerste jaar een bedrag beschikbaar van € 425.		
Duurzame gebruiksgoederen Inkomen is 3 jaar niet hoger dan 110% bijstandsniveau, vermogen niet hoger dan vrij te laten bedrag op grond van de Pwet. Men moet ten minste 3 jaar een zelfstandig huishouden voeren. Voor hetzelfde duurzame gebruiksgoed is eenmaal in een periode 7 jaar een bijdrage mogelijk. Bijdrage tot maximaal € 380 per jaar per huishouden voor stofzuiger, koelkast, wasmachine, kookplaat en voor tv óf computer (laatste voor zover geen recht op computer via kindregeling).	397 aanvragen	213
Collectieve zorgverzekering Inkomen tot 130% bijstandsniveau, vermogen niet hoger dan vrij te laten bedrag op grond van de Pwet. Zorg en zekerheid geeft korting op de premie basisverzekering, gemeente geeft een bijdrage in de aanvullende premie. Men kan kiezen tussen de AV-gemeente Standaard of AV-gemeente Top. Op grond van de verzekering worden diverse kosten voor 100% (tot een maximum bedrag) vergoed.	2231 deelnemers (exclusief meeverzekerde kinderen) 834 Standaard 1397 Top	2369 827 Standaard 1542 Top
Individuele bijzondere bijstand (art. 35 Pwet) Bijzondere bijstand voor noodzakelijke kosten die voortvloeien uit bijzondere omstandigheden en geen mogelijkheden om deze kosten zelf te financieren. Het gaat dan om maatwerk. Bij een inkomen boven 110% bijstandsniveau wordt draagkracht (=eigen bijdrage) berekend. Te denken valt aan de kosten van bewindvoering, eigen bijdragen rechtsbijstand, inrichting en huisraad statushouders, bijzondere vervoerskosten, bijzondere medische kosten en woonkosten.	953 aanvragen	909
Schuldhulpverlening Iedere inwoner van de gemeente Alphen aan den Rijn kan zich aanmelden voor hulp bij schulden. Hier gelden geen restricties voor.	385 trajecten	350